

ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΟΥΜΑΚΗΣ

**Η ΔΙΑΜΑΧΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΔΟΥΣΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΥΡΑΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΜΕΤΟΧΙ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ 4 ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ 59 ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1775**

Στον κώδικα 59 της Μονής του Δουσίκου, τον οποίο, ως γνωστό, δημιούργησε ο ολιγογράμματος μοναχός χατζη-Γεράσιμος Δουσικιώτης, καταχωρίστηκαν πάμπολλα έγγραφα, ποικίλου ενδιαφέροντος, σχετικά με την ιστορία και την περιουσία της μονής αυτής. Μεταξύ των εγγράφων αυτών συγκαταλέγονται και τέσσερα έγγραφα του έτους 1775, τα οποία θα παρουσιάσουμε στη μελέτη που ακολουθεί και αναφέρονται στη διαμάχη μεταξύ της Μονής του Δουσίκου¹ και της Αγίας Μαύρας,² εξαιτίας ενός μετοχίου. Το πρώτο αφορά στην έκθεση των γεγονότων, σχετικών με την εκδήλωση της πανώλης, η οποία ενέσκηψε στο νησί το έτος 1765, και την εν συνεχεία ίαση των κατοίκων με τη χάρη της κάρας του αγίου Βησσαρίωνα.³ τα δύο επόμενα είναι πατριαρχικά γράμματα, σχετικά με την προσπάθεια της επιστροφής του μετοχίου στη Μονή του Δουσίκου, με την **απειλή επιτιμίου (αφορισμού)**, καθώς οι άρχοντες της Αγίας Μαύρας αρνούσαν να το πράξουν· το τέταρτο αναφέρεται στην παραίτηση του μοναχού Ιακουμή Παπαδόπουλου, διορισμένου στη θέση του επιτρόπου- μεσολαβητή.

Το πρώτο έγγραφο φέρει τον τίτλο «Εκθεσις περί της Αγίας Μαύρας διά το μετόχι, εν τίνι τρόπω έγινεν»⁴ και αναφέρεται στο έτος 1765,⁵ όταν στην Αγία Μαύρα (Λευκάδα) ενέσκηψε πανώλη. Τότε, από τους κατοίκους και τους άρχοντες του νησιού, προσκλήθηκε η κάρα του αγίου Βησσαρίωνα,⁶ που θεωρούνταν θαυματουργός άγιος. Την κάρα μετέφερε στο νησί ο ιερομόναχος Ματθαίος, η πανώλη εξολοθρεύτηκε και οι χριστιανοί της Λευκάδας θεώρησαν υποχρέωσή

¹ .Η Μονή του Δουσίκου ιδρύθηκε γύρω στα 1530 από τον άγιο Βησσαρίωνα στα ερείπια παλαιότερης μονής του 13^{ου} αι., με τη βοήθεια και συνεργασία του αδερφού του, επισκόπου της Καπούας και Φαναρίου Ιγνατίου· αποκαλείται και Μονή του Σωτήρος των Μεγάλων Πυλών, λόγω της σύνδεσής της με την κοντινή και διαλυμένη βυζαντινή μονή του 13ου αι., της Πόρτας Παναγιάς. Βλ. Δημήτριος Ζ. Σοφιανός, «Ιστορικά σχόλια σε επιγραφές, επιγράμματα, χαράγματα και ενθυμήσεις της Μονής Δουσίκου», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά*, 1 (Αθήνα 1984) 67.

² . Έτσι ονομαζόταν, παλαιότερα, η Λευκάδα. Το όνομά της το οφείλει στον πολιούχο της άγιο Μαύρο.

³ . Άλλες περιπτώσεις πρόσκλησης της κάρας του αγίου Βησσαρίωνα, για την αντιμετώπιση της πανώλης, βλ. Ιωάννα Αλ. Γαλανούλη, «Η πανούκλα στο Ρίζωμα των Τρικάλων το 1791», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 46 (2004) 92-95· Κώστας Σπανός, «Η πανούκλα της Άρτας του 1816-1817 στον κώδικα 59 της Μονής του Δουσίκου», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, Ιωάννινα 2000, 149-169.

⁴ . Στο έγγραφο δεν υπάρχει το όνομα του συντάκτη. Προφανώς, συντάχθηκε από κάποιον μοναχό της Ι. Μ. Δουσίκου, μετά το τέλος της διαμάχης.

⁵ . Το έγγραφο συντάχθηκε μετά το 1775, αφού προϋποθέτει γνωστές τις επιστολές του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Βλ. σημ. 13.

⁶ . Ο Βησσαρίων Β΄ (1490-1540) καταγόταν από την Πύλη των Τρικάλων. Σε μικρή ηλικία και όταν τελείωσε τα κοινά γράμματα μετέβη στα Τρίκαλα, την έδρα της επισκοπής Λαρίσης, κοντά στον Αρχιεπίσκοπο Μάρκο (1499-1527) και έλαβε το μοναχικό σχήμα. Το 1516/1517 χειροτονήθηκε επίσκοπος Ελασσόνας και Δομενίκου, θέση στην οποία δεν παρέμεινε λόγω αντιδράσεων για το γεγονός ότι η εκλογή του δε θεωρήθηκε νόμιμη. Από το 1527, όμως, διαδέχθηκε τον μητροπολίτη Μάρκο στη Μητρόπολη της Λάρισας έως το τέλος της ζωής του. Στα γνωστότερα έργα του συμπεριλαμβάνεται και η ανέγερση της Μονής Δουσίκου στις πλαγιές του όρους Κόζιακα. Ο Βησσαρίων απεβίωσε στις 13 Σεπτεμβρίου του 1540. Από τα λείψανα σώζεται η κάρα του, η οποία φυλάσσεται στη Μονή του Δουσίκου.

τους να αφιερώσουν στη Μονή του Δουσίκου ένα σπίτι, ως μετόχι, κτίζοντας εκεί και μία εκκλησία προς τιμήν του αγίου Βησσαρίωνα. Μετά την απαλλαγή των κατοίκων από την πανώλη, ο ιερομόναχος Ματθαίος επέστρεψε στη μονή του και λίγο αργότερα επανήλθε στη Λευκάδα προκειμένου να διαχειριστεί τα έσοδα του μετοχίου. Τρία χρόνια παρέμεινε στο εν λόγω μετόχι ο ιερομόναχος Ματθαίος. Αφότου όμως πέθανε, η Μονή του Δουσίκου δεν κάλυψε το κενό που **δημιουργήθηκε**, καθώς το μετόχι αφιερώθηκε στη Μονή του Αγίου Γεωργίου της Λευκάδας. Η ενέργεια αυτή των Λευκαδιτών θεωρήθηκε άδικη από τους μοναχούς του Δουσίκου και, προκειμένου να δικαιωθούν, διαμαρτυρήθηκαν στον οικουμενικό πατριάρχη, ο οποίος και παρενέβη, ως όφειλε, με δύο γράμματά του προς τους άρχοντες της Λευκάδας προκειμένου να αποδοθεί το μετόχι στη Μονή του Δουσίκου.

Η πρώτη επιστολή, που παρουσιάζουμε, με χρονολογία 1η Απριλίου 1775, φέρει τον τίτλο «Επιστολή πατριαρχική προς τους άρχοντες της Αγίας Μαύρας» και απευθύνεται στους άρχοντες του νησιού, κληρικούς και λαϊκούς. Η επιστολή υπογράφεται από τον οικουμενικό πατριάρχη Σωφρόνιο Β΄ (1774-1780),⁷ ο οποίος υπενθυμίζει στους παραλήπτες όλα τα γεγονότα, τα σχετικά με την απαλλαγή του νησιού από τη λοιμική νόσο, η οποία συντελέστηκε με τη χάρη της κάρας του αγίου Βησσαρίωνα, καθώς και την υποχρέωσή τους να αποδώσουν όλα τα οφειλόμενα έσοδα του μετοχίου στη Μονή του Δουσίκου. Αναφέρει, μάλιστα, ότι η παρέμβαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου γίνεται μετά από επιστολή που εστάλη προς αυτό από τον ηγούμενο και τους πατέρες της ανωτέρω μονής, με την οποία ζητείται η αποκατάσταση του δικαίου με «συνοδικό και αφοριστικό γράμμα». Η πρώτη αυτή επιστολή του οικουμενικού πατριάρχη δεν είναι αφοριστική· όμως, με άκρως ευγενικό και έμμεσο τρόπο ο Σωφρόνιος Β΄ προειδοποιεί αυτό που θα επακολουθήσει, εάν οι άρχοντες της Λευκάδας δεν συναινέσουν στην αποκατάσταση του δικαίου. Ο οικουμενικός πατριάρχης συμφωνεί, μάλιστα, με την πρόταση του ηγουμένου της Μονής του Δουσίκου να διορισθεί ως καθολικός επίτροπος και διαχειριστής του μετοχίου ο Ιακουμής Παπαδόπουλος, μοναχός από την Αγία Μαύρα, προφανώς, πρόσωπο της εμπιστοσύνης και των δύο πλευρών, ο οποίος θα αναλάβει την υποχρέωση να αποδώσει στη μονή τα ανήκοντα σ' αυτήν εισοδήματα από το εν λόγω μετόχι.

Φαίνεται, όμως, ότι η πρώτη επιστολή δεν απέφερε το αναμενόμενο αποτέλεσμα και λίγες ημέρες μέρες μετά και εντός του Απριλίου του ίδιου έτους (1775),⁸ αποστέλλεται ένα γράμμα «συνοδικόν πατριαρχικόν διά την Αγίαν Μαύραν», στο οποίο υπογράφουν ο Σωφρόνιος Β΄ και δέκα συνοδικοί αρχιερείς. Στη νέα αυτή επιστολή γίνεται, εκ νέου, λεπτομερής αναφορά στα γεγονότα της Αγίας Μαύρας και στις υποχρεώσεις των κατοίκων του νησιού απέναντι στη Μονή του Δουσίκου. Επιπλέον προειδοποιούνται πως αν δεν αποδώσουν το μετόχι στην ανωτέρω μονή, τότε θα ακολουθήσει πατριαρχικό επιτίμιο (αφορισμός) για όλους τους κατοίκους. Η επιστολή είναι γραμμένη σε πολύ αυστηρό ύφος και δεν αφήνει κανένα περιθώριο παρερμηνείας των προθέσεων του οικουμενικού πατριάρχη και της ιεράς Συνόδου.

⁷ . Μανουήλ Ι. Γεδεών, *Πατριαρχικοί Πίνακες*, Αθήνα 1996,² 561-567. Ο χατζη-Γεράσιμος όμως, δημιουργός του κώδικα 59 της Μονής του Δουσίκου, από παρανόληση έγραψε «Προκόπιος».

⁸ . Είναι, βέβαια, περίεργο πώς μέσα σε διάστημα ολίγων ημερών ο οικουμενικός πατριάρχης απέστειλε δύο επιστολές για το ίδιο θέμα. Το πιθανότερο είναι ότι και εδώ ο χατζη-Γεράσιμος έκανε ένα ακόμη λάθος και ότι η επιστολή δεν εστάλη τον Απρίλιο του 1775, αλλά λίγο αργότερα.

Το τέταρτο έγγραφο φέρει τον τίτλο «Γράμμα του επιτρόπου κυρ Ιακουμή Παπαδοπούλου, και μπαλταδόρου⁹ από Θεσσαλονίκη προς το Ιερόν Μοναστήριον, διαλαμβάνον περί της επιτροπείας του ότι δεν ευκαιρεί (6 Δεκεμβρίου 1775)». Η επιστολή συντάχθηκε στη Μητρόπολη της Θεσσαλονίκης και την επιβεβαίωση έκανε ο αρχιμανδρίτης Χρυσάνθος, επειδή ο μητροπολίτης Δαμασκηνός απουσίαζε στην Κωνσταντινούπολη. Με το γράμμα αυτό ο Ιακουμής Παπαδόπουλος, διορισμένος επίτροπος από τον οικουμενικό πατριάρχη για να επιλύσει την ανωτέρω διαφορά, δηλώνει ότι, λόγω των υποχρεώσεών του ως «μπαλταδόρος του ταμπάκου» και ευρισκόμενος σε ειδική (βασιλική) υπηρεσία,¹⁰ αδυνατεί να μεταβεί στην Αγία Μαύρα για να εκτελέσει την αποστολή του. Γι' αυτό προτείνει, ως αντικαταστάτη του, τον ηγούμενο της Μονής του Δουσίκου Δανιήλ.¹¹ Εάν πάλι δεν μπορεί να μεταβεί ο ηγούμενος, έχει το δικαίωμα να ορίσει κάποιον άλλο στη θέση του. Προκειμένου δε η αντικατάσταση αυτή της επιτροπείας διά του ανωτέρω γράμματος να είναι νόμιμη, επικαλείται την επιβεβαίωση και τη μαρτυρία εννιά ακόμη «κεντιμωτών» κληρικών και δύο επιπλέον μαρτύρων, οι οποίοι και συνυπογράφουν την επιστολή. **Δεν γνωρίζουμε, βέβαια, τη συνέχεια της όλης υπόθεσης. Από το πνεύμα, όμως, του τελευταίου εγγράφου, μπορούμε να υποθέσουμε ότι το όλο θέμα διευθετήθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Μονής του Δουσίκου.**

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ¹²

1ο/

1765

1765.¹³ Έκθεσις περί τῆς Ἁγίας Μαύρας διὰ τό μετόχι, ἐν τίνι τρόπῳ ἔγινεν.

Εἰς τοὺς 1765 ἠκολούθησεν δεινὸς θάνατος τῆς πανώλης,¹⁴ καὶ μὴ ἔχοντες μετὰ θεόν ἄλλην καταφυγὴν οἱ ἐκεῖσε χριστιανοὶ ἔστειλαν ἀνθρώπους εἰς τό ἱερόν ἡμῶν μοναστήριον καὶ ἐπῆραν τὴν ἁγίαν καρὰν τοῦ ἁγίου μας καὶ ταξιδιώτης¹⁵ ἐπάγησεν Ματθαῖος τις ἱερομόναχος, καὶ διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος ἐλευθερώθησαν οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν νόσον τῆς πανώλης. καὶ βλέποντες τοῖνυν τὴν ἰασιν τῆς βροτοκτόνου¹⁶ καὶ ὀλεθρίου πανώλους οἱ χριστιανοὶ τῆς πόλεως τῆς Ἁγίας Μαύρας ἀφιέρωσαν εἰς τό ἱερόν ἡμῶν μοναστήριον ἓνα ὀσπητίον λαμπρόν διὰ μετόχιον, καὶ ἔσωθεν τούτου τοῦ ὀσπητίου ἔκτισαν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος. Ἀφιέρωσαν καὶ ἄλλα μούλκια¹⁷ ὁ καθεὶς ὡς παρά θεοῦ ἐφωτίσθη.

Μετὰ δέ τὴν τοῦ ἱερομονάχου Ματθαίου ἐνταῦθα ἐπιστροφὴν, ἐδήλωσαν τῶν πατέρων τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ μετοχίου, καὶ ὅτι ἀνάγκης

⁹ . Μπαλταδόρος του ταμπάκου· ο διαχειριστής του μονοπωλίου του καπνού.

¹⁰ . Βασιλική υπηρεσία· κρατική υπηρεσία.

¹¹ . Ο Δανιήλ υπογράφει ως ηγούμενος τα ἔτη 1772 και 1775. Βλ. Δημήτριος Ζ. Σοφριανός, ὁ. π., σ. 69.

¹² . Λόγω των πολλών λαθών του χατζη-Γεράσιμου, προβαίνουμε στη φιλολογική αποκατάσταση του κειμένων των τεσσάρων εγγράφων και των υπογραφών του συνοδικών αρχιερέων.

¹³ . Από την τελευταία παράγραφο του παρόντος εγγράφου προκύπτει ότι το αναγραφόμενο ἔτος 1765 αναφέρεται στο ἔτος κατά το οποίο ἐνέσκηψε στο νησί η πανώλη και ὄχι στο χρόνο σύνταξης του εγγράφου, ο οποίος πρέπει να τοποθετηθεῖ λίγο μετά το 1775 (αψοε´). Βλ. παρακάτω τη σημείωση 20.

¹⁴ . Πανώλη· η πανούκλα.

¹⁵ . Ο ἱερομόναχος Ματθαῖος ταξίδευσε, δηλαδή περιέφερε, την κάρα του ἁγίου Βησσαρίωνα του θαυματουργού.

¹⁶ . Βροτοκτόνος (νόσος)· η νόσος που εξολοθρεύει τους θνητούς (βροτούς).

¹⁷ . Μούλκι· < τ. mülk· κτήμα, ιδιοκτησία.

ούσης ἵνα εἶς τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἀφιχθείη εἰς τὰ ἐκεῖσε. Κἀτ' ἐγκρισιν δέ τῶν ἀδελφῶν νά ἀπέλθῃ ὁ ἴδιος ὁ Ματθαῖος, ὡς αὐτόπτης ὧν καὶ ἐγνωσμένος τῶν ἐγκατοίκων τῆς Ἁγίας Μαύρας χριστιανῶν, καὶ οὕτω λοιπόν ὑπῆγεν. Διατρίψας ἐκεῖσε μετὰ τρία ἔτη ἐπλήρωσεν τό κοινόν χρέος.¹⁸

Μετὰ ταῦτα δέν ἀπῆλθεν ἄλλος ἀδελφός. Περί δέ τοῦ μετοχίου ἐκείνου λόγος ἄδεται¹⁹ πῶς τό ἀφιέρωσαν εἰς ἄλλο μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Καί διὰ τοῦτο ἐγιναν καί τὰ παρόντα πατριαρχικά γράμματα,²⁰ ὡς κατωτέρω ρηθήσονται ταῦτα περί αὐτοῦ.

2ο/

1.4.1775

αψοε´.²¹ Ἐπιστολή πατριαρχική πρὸς τοὺς ἄρχοντες τῆς Ἁγίας Μαύρας.

Σωφρόνιος²² ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικός πατριάρχης.

Ἐντιμώτατοι κληρικοί καὶ λοιποὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, καὶ τίμιοι ἄρχοντες τῆς πολιτείας Ἁγίας Μαύρας, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος χάρις εἶη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ, παρ' ἡμῶν δέ εὐχή, εὐλογία, καὶ συγχώρησις. Ἐπειδὴ ἐδηλώθη πρὶν πρὸς ἡμᾶς, ὅτι καθ' ὃν καιρόν ἠκολούθησεν αὐτόθι λοιμική νόσος, μέ τό νά ἐπαυσε προσκληθείσης τῆς κάρας²³ τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος τοῦ θαυματουργοῦ, ἐπιφέροντος αὐτήν τοῦ αὐτόθι ἀποθανόντος Ματθαίου ἱερομονάχου, ταξιδιώτου τῆς ἱεραῆς μονῆς τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, ἐπιλεγομένης τοῦ Δουσίκου, ἐκτίσθη αὐτόθι ἐν μετόχιον μετὰ ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου, καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὴν εἰρημένην μονήν.

Ἄφ'ου ὁμως ἀπέθανεν ὁ ρηθείς Ματθαῖος ὄχι μόνον ἢ δι' ἐκείνου γενομένη σύναξις διηρπάγη,²⁴ ἀμῆ καὶ τό μετόχιον ἀποξενωθέν, ἐτέρῳ τινί αὐτόθι μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου προσηλώθη.²⁵ Ὅθεν ὁ ὀσιώτατος ἱερομόναχος καὶ ἡγούμενος τῆς τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος μονῆς,²⁶ καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες εἰς φανέρωσιν καὶ μαρτυρίαν ἀληθείας ἐζήτησαν ἡμέτερον πατριαρχικόν καὶ συνοδικόν ἀφοριστικόν γράμμα, ἔτι δέ καὶ εἰς τὴν τοῦ δικαίου ἀποκατάστασιν. Ἀποκομιζομένου, λοιπόν, εἰς τὰ αὐτόθι τοῦ εἰρημένου γράμματος,²⁷ γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἐντελλόμεθα ὑμῖν εὐχετικῶς ὅπως συνεπιστατήσητε συμπροθυμούμενοι εἰς τό νά μαρτυρηθῇ ἡ ἀλήθεια ἐν φόβῳ θεοῦ καὶ χωρὶς τινά προσωποληψίαν,²⁸ καὶ ἀποκαθισταμένου τοῦ δικαίου εἰς τόν

¹⁸ . Δηλαδή ἀπεβίωσε.

¹⁹ . Φημολογεῖται.

²⁰ . Ἡ ἐν λόγῳ «Ἐκθεσις» προϋποθέτει γνωστά τα τρία πατριαρχικά γράμματα που δημοσιεύουμε, που σημαίνει ὅτι αὐτὴ συντάχθηκε μετὰ το Δεκέμβριο του 1775, χρονολογία του τρίτου εγγράφου.

²¹ . Εἶναι το σωτήριο ἐτος 1775.

²² . Διορθώσαμε ἐδῶ το λάθος του χατζη-Γεράσιμου, γράφοντας το ὀρθό ὄνομα του οἰκ. πατριάρχη (Σωφρόνιος). Βλ. παραπάνω τὴ σημείωση 7.

²³ . Ἐννοεῖ ὅτι ἡ λοιμική νόσος καταπολεμήθηκε μετὰ τὴν πρόσκληση τῆς κάρας του ἁγίου Βησσαρίωνα.

²⁴ . Ἡ γενομένη σύναξις διηρπάγη· ἐννοεῖ ὅτι κλάπηκαν (διηρπάγησαν) τα συγκεντρωμένα χρήματα ἀπὸ τον οβολό των πιστών.

²⁵ . Προσηλώθη· ἀφιερῶθηκε.

²⁶ . Πρόκειται για τον ἡγούμενο Δανιήλ. Το ὄνομά του ἀναφέρεται στο ἐπόμενο ἐγγράφο. Βλ. παραπάνω τὴ σημείωση 11.

²⁷ . Ἀποκομιζομένου εἰς τα αὐτόθι του εἰρημένου γράμματος· καθὼς λοιπόν θα φτάσει το ἀνωτέρω γράμμα στον προορισμό του.

²⁸ . Προσωποληψία· μεροληψία.

τόπον μετά ακριβῆ ἐρευναν καί ἐξέτασιν τῆς ἀληθείας, νά μὴν μείνη ἡδίκημένη ἢ ῥηθεῖσα μονή τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος, ὑστερουμένη τόσον τοῦ μετοχίου τούτου, ὅσον καί τῆς εἰς αὐτό γενομένης συνάξεως, ἢ ὁποῖα καί νά ἐγγχειρισθῆ πρὸς τὸν αὐτόθι Τακομὴν Παπαδόπουλον καί μπαλταδόρον,²⁹ διορισθέντα παρά του ῥηθέντος ἡγουμένου καί τῶν λοιπῶν πατέρων διὰ γράμματος αὐτῶν ἐπιτροπικοῦ καθολικός ἐπίτροπος, τόσον δι' αὐτό τοῦτο, ὅσον καί διὰ νά παραλαμβάνη τὰ ἐμπίπτοντα εἰς μετόχιον μοναστηριακά εἰσοδήματα, καί νά ἐπισυνάπτηται αὐτῷ συνεργός γενόμενος εἰς τὸν κατὰ καιρούς ἀπεσταλμένον παρά τῆς μονῆς.³⁰

Οὕτω ποιήσατε ἐν κυρίῳ ἡμῖν ἀγαπητοί, ἢ δέ τοῦ θεοῦ χάρις, σύν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καί εὐλογίᾳ εἶη μετὰ πάντων ἡμῶν.

αψοε', Απριλίου α'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως καί ἐν Χριστῷ εὐχέτης

Τοῖς τιμιωτάτοις κληρικοῖς, καί λοιποῖς εὐγενεσιτάτοις ἱερεῦσι καί τιμίοις ἄρχουσι, καί χρησίμοις γέρουσι καί προεστῶσι τῆς πολιτείας τῆς ἁγίας Μαύρας, τέκνοις ἐν κυρίῳ ἀγαπητοῖς τῆς ἡμῶν μετριότητος.

3ο) - .4.1775

αψοε'. Συνοδικόν πατριαρχικόν διὰ τὴν Ἁγίαν Μαύραν.

Σωφρόνιος ἐλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
νέας Ρώμης καί οἰκουμενικός πατριάρχης.

Ἀρχιεπίσκοπε Λευκάδος³¹ καί Ἁγίας Μαύρας, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καί συλλειτουργγέ, καί ἐντιμώτατοι κληρικοί καί λοιποὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, τιμιώτατοι ἄρχοντες καί χρήσιμοι πραγματευταί, καί γέροντες καί προεστῶτες τῆς πολιτείας τῆς Ἁγίας Μαύρας, χάρις εἶη ὑμῖν, καί εἰρήνη παρά θεοῦ. ἀνεδείχθη καί ἐδηλοποιήθη ἡμῖν ἀπὸ γράμματος τοῦ ὀσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καί ἡγουμένου τῆς ἱερᾶς καί σεβασμίας μονῆς τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ Δουσίκου ἐπιλεγομένης, κύρ Δανιήλ, καί τῶν λοιπῶν συνασκουμένων ἐν αὐτῇ ὀσιωτάτων πατέρων, ὅτι, ἐπειδὴ πρό χρόνων συμβάσης ποτέ ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ λοιμικῆς νόσου, καί οὐκ ὀλίγην φθοράν προξενούσης, οἱ αὐτόθι χριστιανοί, ἐν ἀπορίᾳ καί ἀμηχανία γενόμενοι διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ κακοῦ, καί προσκαλεσάμενοι τὸν ποτέ Ματθαῖον, ἱερομόναχον ταξιδιωτὴν τῆς εἰρημένης μονῆς τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος, διατρίβοντα τότε αὐτόθι, καί οὕτως ἐκτοτε παυσαμένης τῆς ἐπιπολαζούσης³² λοιμικῆς νόσου ἐρρύσθησαν³³ ἐκ τοῦ κινδύνου διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος, εὐλαβεῖα φερόμενοι ἀφιερῶσαντες καί προσηλώσαντες³⁴ αὐτό εἰς τὴν εἰρημένην μονήν, διορισθέντος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ μετοχίου τούτου καί τὴν εἰς αὐτό γενομένην σύναξιν τοῦ εἰρημένου ποτέ Ματθαίου ἱερομονάχου παρά τε τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος ἡγουμένου καί τῶν λοιπῶν πατέρων.

²⁹ . Μπαλταδόρος· διαχειριστής ενός μονοπωλίου.

³⁰ . Ἐννοεῖ ὅτι ὁ συγκεκριμένος ἐπίτροπος οφείλει νὰ συνεργάζεται με τοὺς ἐκάστοτε ἀπεσταλμένους τῆς μονῆς καὶ νὰ ἀποδίδει σ' αὐτὴν τὰ οφειλόμενα εἰσοδήματα.

³¹ . Το ὄνομα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Λευκάδας δὲν εἶναι γνωστό. Το 1766 ἀναφέρεται ὁ Μελέτιος Β' Κονιδάρης καὶ τὴν περίοδο 1779-1999 ὁ Ἰωακείμ Μαρτίνος. Βλ. Βασίλειος Γ. Ατέσης, *Επισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον*, ἐν Αθήναις 1975, 143.

³² . Ἐπιπολάζω· ὑπάρχω ἐν ἀφθονία, επικρατῶ.

³³ . Ἐρρύσθησαν τοῦ κινδύνου· ἀπαλλάχθησαν ἀπὸ τὸν κίνδυνο τῆς ἀρρώστιας.

³⁴ . Προσηλώω-ω· ἀφιερῶνω.

Μετά δέ τόν θάνατον τοῦ Ματθαίου οὐ μόνον ἡ δι' ἐκεῖνον γενομένη σύναξις διηρπάγη, ἀλλά πρὸς τούτοις καί τό μετόχιον ἀποσπασθέν καί ἀποξενωθέν τῆς εἰρημένης μονῆς, προσηλώθη ἐτέρῳ τινί μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, αὐτόθι διατελοῦντι εἰς χωρίον Ἀλέξανδρος³⁵ λεγόμενον, ἐπί προφάσει δῆθεν ὡς ὁ ῥηθείς Ματθαῖος ἱερομόναχος ἀφιέρωσεν εἰς τό τοῦ ἁγίου Γεωργίου μοναστήριον.

Ὅθεν εἰς φανέρωσιν καί μαρτυρίαν ἀληθείας ἐγένετο τό παρόν ἡμέτερον πατριαρχικόν καί συνοδικόν γράμμα, καί δῆ εἰ οὕτως ἔχει, γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετά τῶν περί ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καί ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καί συλλειτουργῶν, ἵνα ὅσοι καί ὅποιοι χριστιανοί μικροί ἢ μεγάλοι, νέοι ἢ γέροντες, ἱερωμένοι ἢ λαϊκοί γινώσκουσι τά περί τῆς οἰκοδομῆς τοῦ μετοχίου τούτου, τίνι τρόπῳ καί καί δι' ἣν αἰτίαν ἐκτίσθη, καί τά περί τῆς ἀφιέρωσews αὐτοῦ, ἂν μή μαρτυρήσουσι ἐν φόβῳ θεοῦ καί ἀφιλοπροσώπως³⁶ τήν ἀλήθειαν διὰ τό δίκαιον. Μαρτυρηθέντος δέ, ὅτι **πῶς** τήν μονήν τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος ἀφιέρωθη οἱ δέ μετανοήσαντες καί ἀποξενώσαντες αὐτό ἐκ τῆς εἰρημένης μονῆς προσηλώσαντες δέ τῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου μοναστηρίῳ ἐπί ματαίῳ ἀποφάσισαν. Ἄν μή εἰρηνικῶς καί χριστιανικῶς κατὰ τό δίκαιον ἐπιστρέψωσι καί ἀποδώσωσιν ἐκεῖνο ὀπίσω εἰς τήν ἐξουσίαν τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος, ἐφ' ᾗ καί ἐξ ἀρχῆς ᾠκοδομήθη καί ἀφιέρωθη.

Ἄλλ' οἱ παρακινήσαντες ἐπιμόνως τῇ κακοβουλίᾳ, καί ἀδικία ταύτῃ, εἰ δέ καί οἱ κατακρατοῦντες ἀπό τῆς διὰ τοῦ εἰρημένου ποτέ Ματθαίου ἱερομονάχου γενομένης συνάξεως, ἂν μή φανερώσωσι καί ἐγγχειρίσωσι, οἷς οἶδασι τρόποις, πρὸς τόν Τακομήν Παπαδόπουλον μπαλιταδόρον, τοῦ ἐκ μέρους τοῦ ἡγουμένου καί τῶν λοιπῶν πατέρων τῆς εἰρημένης μονῆς δι' ἐνυπογράφου καί ἐσφραγισμένου ἐπιτροπικοῦ γράμματος αὐτῆς διορισθέντα καθολικόν ἐπίτροπον ἐπ' αὐτῷ τούτῳ καί ἐπί τῷ τήν διοίκησιν τοῦ μετοχίου τούτου, καί παραλαμβάνειν εἰς χειράς αὐτοῦ τά εἰς αὐτό ἐπίπτοντα μοναστηριακά εἰσοδήματα. Καί οἱ γινώσκοντες τούς τοιούτους, ἂν μή μαρτυρήσωσιν ἀφιλοπροσώπως διὰ τό δίκαιον, ὁμοῦ ἀφορισμένοι ὑπάρχωσι, καί κατηραμένοι, καί ἀσυγχώρητοι, καί μετά θάνατον ἄλυτοι· αἱ πέτρες καί ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτοί δέ μηδαμῶς, κληρονομήσειαν τήν λέπραν τοῦ Γιεζῆ,³⁷ καί τήν ἀγχόνην τοῦ Τούδα, στένοντες³⁸ εἶησαν καί τρέμοντες ἐπί τῆς γῆς ὡς ὁ Κάϊν, καί προκοπήν μήποτε ἴδοιεν, ἐν οἷς ἐργάζονται, ἔχοντες καί τὰς ἀράς τῶν κατὰ Νίκαιαν συνελθόντων τριακοσίων δέκα καί ὀκτώ θεοφόρων ἁγίων πατέρων,³⁹ καί λοιπῶν ἑξὶ ἁγίων Συνόδων.⁴⁰

Ὅσοι δ' ἂν προφανῶς φιλόδικοι ἐλεγχθῶσιν, οἱ τοιοῦτοι ἱερεῖς μέν ὑπάρχοντες ἀργοί μενέτωσαν πάσης ἱεροπραξίας, καί ἐστερημένοι τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, λαϊκοί δέ πάλιν ὄντες, ὑπάρχουσι καί ἐξω τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας, καί τῶν λοιπῶν χριστιανῶν ὁμιλίας καί ὁμηγύρεως, ἕως οὐ ποιήσωσι πάντες ὡς γράφομεν, καί τότε συγχωρηθήσονται.

αψοε', ἐν μηνί Ἀπριλίῳ, ἰνδικτιῶνος η'ᵐᵘ.

+ ὁ Ἐφέσου Μελέτιος⁴¹

+ ὁ Φιλιππουπόλεως Σαμουήλ⁴²

³⁵ . Ἀλέξανδρος· ορεινός οικισμός (ψφ. 440 μ.), στο κέντρο σχεδόν της Λευκάδας.

³⁶ . Αφιλοπροσώπως· αμερόληπτα.

³⁷ . Γιεζή· πρόσωπο της Αγία Γραφής, υπηρέτης του Ελισαίου.

³⁸ . Στένοντες· στενάζοντες.

³⁹ . Εννοεί την Α' Οικουμενική Σύνοδο (325 μ. Χ.), στη Νίκαια της Βιθυνίας.

⁴⁰ . Αναφέρεται στις επόμενες οικουμενικές συνόδους.

⁴¹ . Είναι ο Μελέτιος Β' Πετροκόκκινος (15.6.1763-1779/1780). Βλ. Βασίλειος Θ. Σταυρίδης, *Επισκοπική Ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, Θεσσαλονίκη 1996*, 62. Ο χατζη-Γεράσιμος διάβασε λανθασμένα «Ιερόθεος».

+ ὁ Καισαρείας Γρηγόριος⁴³ + ὁ
 Ζητουίνου Αμβρόσιος⁴⁴
 + ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος⁴⁵ + ὁ Προύσης Ἄνθιμος⁴⁶
 + ὁ Δέρκων Ἀνανίας⁴⁷ + ὁ Ἡρακλείας
 Μεθόδιος⁴⁸
 + ὁ Θεσσαλονίκης Δαμασκηνός⁴⁹ + ὁ Μονεμβασίας Ἰγνηάτιος⁵⁰

4ο) 6.12.1775

αφοσ' Δεκεμβρίου 6: Γράμμα τοῦ ἐπιτρόπου κύρ Τακουμῆ Παπαδόπουλου,
 καί μπαλταδόρου⁵¹ ἀπὸ Θεσσαλονίκην πρὸς τὸ Τερὸν Μοναστήριον,
 διαλαμβάνον περί τῆς ἐπιτροπείας του, ὅτι δέν εὐκαιρεῖ:

Ἀρχιμανδρίτης Χρῦσανθος καί ἐπίτροπος τοῦ παναγιωτάτου ἐπιβεβαιοῖ:

Τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν ἀγίου Θεσσαλονίκης κυρίου Δαμασκηνοῦ⁵²
 εἰς Βασιλεύσαν διατρίβοντος καί τῆς ἡμῶν μετριότητος, τῆ προτροπῆ
 τῆς αὐτοῦ πανιερότητος, ἐπιτροπευοῦσης ἐν τῆ ἀγιωτάτῃ ταύτῃ
 Μητροπόλει, συνοδικῶς τε διατελοῦσης μετὰ τῶν τῆς αὐτῆς πολιτείας
 ἐντιμωτάτων κληρικῶν καί ἀρχόντων, παραστάς ὁ Γιακουμῆς
 Παπαδόπουλος Ἀγιολαυρίτης⁵³ ἀνέφερον ἡμῖν, ἐπιδεικνύων ἅμα καί
 γράμμα πατριαρχικόν συνοδικόν, διορίζον αὐτόν τέλειον ἐπίτροπον ἵνα
 ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἁγίαν Μαύραν καί θεωρήσῃ τὴν διαφορὰν ἣν ἔχει τὸ
 μοναστήριον τοῦ Δουσίκου κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ πατριαρχικοῦ
 γράμματος, καί ὡς ἐπίτροπος νά οἰκονομήσῃ τὸ συμφέρον.

Ἐπειδὴ δέ αὐτός ὁ Γιακουμῆς Παπαδόπουλος ὄντας μπαλταδόρος τοῦ
 ταμπάκου, καί ὡς εὐρισκόμενος εἰς βασιλικὴν ὑπηρεσίαν δέν δύναται
 νά ἀπέλθῃ εἰς Ἁγίαν Μαύραν, καί νά οἰκονομήσῃ τὰ τῆς διορισθείσης
 αὐτῷ παρὰ τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐπιτροπείας,
 ἐπικατέστησεν ἴδιοθελῶς ἀντ' αὐτοῦ τέλειον ἐπίτροπον τὸν
 καθηγούμενον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Δουσίκου κύρ Δανιήλ, περί τῆς

⁴² . Δεν ἔχουμε τὴ δυνατότητα νὰ ἐπιβεβαιώσουμε τὴ σωστὴ ἀνάγνωση τοῦ
 ἀρχιερέα αὐτοῦ.

⁴³ . Εἶναι ὁ Γρηγόριος Δ΄ Ἀθηναῖος, ὁ ἀπὸ Σβορνικίου (1773-1796). Βλ.
 Βασίλειος Θ. Σταυρίδης, ὁ.π., σ. 43. Ὁ χατζη-Γεράσιμος διάβασε λανθασμένα
 τὸ ὄνομα ὡς «Ἱερόθεος».

⁴⁴ . Εἶναι ὁ Αμβρόσιος Α΄, ὁ ἀπὸ Ραδοβισδίου (1771-1786). Βλ. Βασίλειος
 Γ. Ατέσης, ὁ. π., σ. 274. Ὁ χατζη-Γεράσιμος διάβασε λανθασμένα τὸ ὄνομα ὡς
 «Σεραφεῖμ».

⁴⁵ . Εἶναι ὁ Νικηφόρος, ὁ ἀπὸ Προικονήσου (1759-1777). Ὁ χατζη-Γεράσιμος
 διάβασε λανθασμένα τὸ ὄνομα ὡς «Ἰωάσαφ».

⁴⁶ . Ὁ Ἄνθιμος τῆς Προύσας ἀρχιεράτευσε τὴν περίοδο 1777-1807. Βλ.
 Βασίλειος Θ. Σταυρίδης, ὁ.π., σ. 242. Ὁ χατζη-Γεράσιμος διάβασε λανθασμένα
 τὸ ὄνομα ὡς «Βαρθολομαῖος».

⁴⁷ . Ὁ Ἀνανίας τῶν Δέρκων ἀρχιεράτευσε τὴν περίοδο Φεβρουάριος 1773-
 26.3.1791. Βλ. Βασίλειος Θ. Σταυρίδης, ὁ.π., σ. 168. Ὁ χατζη-Γεράσιμος
 διάβασε λανθασμένα τὸ ὄνομα ὡς «Γαβριήλ».

⁴⁸ . Εἶναι ὁ Μεθόδιος Β΄, ὁ ἀπὸ Μετρῶν (6.11.1760-1794). Ὁ χατζη-
 Γεράσιμος διάβασε λανθασμένα τὸ ὄνομα ὡς «Ἱερόθεος».

⁴⁹ . Ὁ χατζη-Γεράσιμος διάβασε λανθασμένα τὸ ὄνομα ὡς «Καλλίνικος».

⁵⁰ . Εἶναι ὁ Ἰγνατίος Β΄ Τζαμπλάκος (1771-1801). Βλ. Βασίλειος Γ. Ατέσης,
 ὁ. π., σ. 178. Ὁ χατζη-Γεράσιμος διάβασε λανθασμένα τὸ ὄνομα ὡς «Ραφαήλ».

⁵¹ . Ὁ Ἰακουμῆς Παπαδόπουλος εἶχε ὀρισθεῖ ἐπίτροπος, δηλαδὴ υπεύθυνος γιὰ
 νὰ διευθετήσῃ τὴν διαφορὰ μετὰξὺ τῶν μοναχῶν τοῦ Δουσίκου καὶ τῶν
 κατοίκων τῆς Ἁγίας Μαύρας (Λευκάδας).

⁵² . Εἶναι ὁ Δαμασκηνός Β΄, ὁ ἀπὸ Μελενίκου (1769-1780). Βλ. Βασίλειος Γ.
 Ατέσης, ὁ. π., σ. 86.

⁵³ . Πρόκειται, μάλλον, γιὰ παρανάγνωση τοῦ χατζη-Γερασίμου, ἀντὶ τοῦ
 ὀρθοῦ «Ἀγιομαυρίτης», ἀπὸ τὴν Ἁγία Μαύρα.

διαληφθείσης διαφορᾶς καί ἢ ἐάν ὁ ἴδιος ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἁγίαν Μαύραν ἢ ἄλλον τινά ἂν ἀποστείλῃ ἀντ' αὐτοῦ ἔχειν ἐξουσίαν θεωρεῖν καί ἐξετάζειν τὴν διαφορὰν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ὡς εἶναι ὁ ἴδιος Γιακουμῆς, ὡς διὰ τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος ἀποκατασταθεὶς ἐπίτροπος.

Ἐζήτησε δὲ αὐτός Γιακουμῆς μπαλταδόρος κυρωθῆναι τὴν ἀπὸ ἐπιτρόπου εἰς ἐπίτροπον ταύτην ἐπιτροπεῖαν διὰ γράμματος ἐπιτροπικοῦ καὶ ἐμμαρτύρου. Καί δὴ γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος δηλοποιοῦμεν ὅτι ὁ διαληφθεὶς Γιακουμῆς Παπαδόπουλος Ἀγιολαυρίτης, ὁ διὰ πατριαρχικοῦ γράμματος ἔνεκεν τῆς διαληφθείσης διαφορᾶς ἦν ἔχει ἢ Τερά Μονή τοῦ Δουσίκου, ἀποκατασταθεὶς ἐπίτροπος, ὡς ὢν ὑπὸ βασιλικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μπαλταδόρου καὶ μὴ δυνάμενος ἀπελθεῖν εἰς Ἁγίαν Μαύραν ἀπεκατάστησε τέλειον ἐπίτροπον αὐτοῦ τὸν καθηγούμενον τῆς αὐτῆς μονῆς κύρ Δανιήλ. Ἐκεῖνος δὲ ἢ μόνος ὁ ἴδιος ἀπέλθει, ἢ ἕτερον τινά ὃν θέλει ἐξαποστείλει, φέρειν τόπον τοῦ Γιακουμῆ Παπαδοπούλου τοῦ διὰ γράμματος πατριαρχικοῦ τελείου ἐπιτρόπου ἀποκατασταθέντος.

Εἰς τὴν περί τούτου δήλωσιν ἐγένετο τό παρόν ἐπιτροπικόν γράμμα, ἐπιβεβαιωθέν τῇ ἐπιβεβαιώσει τῆς ἡμῶν ἐλαχιστότητος καί τῇ μαρτυρίᾳ τῶν ἐντιμωτάτων κληρικῶν.

αψοε' δεκεμ. 6 (σφραγίς Γιακουμῆ).

- Γιακουμῆς Παπαδόπουλος καὶ μπαλταδόρος βεβαιῶ.
- + ὁ μέγας λογοθέτης⁵⁴ Ἀνδρόνικος ὁ Πάικος μάρτυς.
- + ὁ μέγας οἰκονόμος⁵⁵ Θεσσαλονίκης Διαμαντῆς ἱερεὺς.
- + ὁ σκευοφύλαξ⁵⁶ Ἀλέξιος Εὐθυμιάδης μάρτυς.
- + ὁ μέγας ρήτωρ⁵⁷ Νικόλαος Καυταντσόγλου μάρτυς.
- + ὁ ταξιλντάρης⁵⁸ Θεσσαλονίκης Γεώργιος Καστρίνσιος μάρτυς.
- + ὁ πρωτέκδικος⁵⁹ Γεωργάκης Νικολάου μάρτυς.
- + ὁ δικαιοφύλαξ⁶⁰ Νίκος Χατζη-Παναγιώτου.
- + Χατζη-Σκαρλάτος Καρτσῆ ( ) μάρτυς.
- + Χατζη- δῆμος { }) μάρτυς.
- + Ἀντωνάκης Διαμάντη μάρτυς.
- + Γιάννης Γεωργίου μάρτυς.

ΠΗΓΗ: Μονή του Δουσίκου, κώδ. 59, σ. 00-00

⁵⁴ . Λογοθέτης' αξιωματούχος της Εκκλησίας, λογιστής, ελεγκτής.

⁵⁵ . Οικονόμος' αξιωματούχος της Εκκλησίας, διαχειριστής της περιουσίας της Μητρόπολης.

⁵⁶ . Σκευοφύλαξ' αξιωματούχος της Εκκλησίας, φύλακας των ιερών σκευών.

⁵⁷ . Ρήτωρ' αξιωματούχος της Εκκλησίας, που είχε τη διακονία της χριστιανικής διδασκαλίας.

⁵⁸ . Ταξιλντάρης < τ. tahsildar' εισπράκτορας, φοροεισπάκτορας.

⁵⁹ . Πρωτέκδικος' αξιωματούχος της Εκκλησίας, ο πρώτος των δικαστών.

⁶⁰ . Δικαιοφύλαξ' αξιωματούχος της Εκκλησίας, φύλακας και υποστηρικτής των δικαίων του ανθρώπου.

